

EAÕK Pärnu ja Saare piiskopkonna LEHT

N° 5 (23)
Mai 2014

Kirikukalender (valikuliselt). Maikuus peab Õigeusu Kirik järgmisi pühasid:

2.05. Püha Atanasiose, Aleksandria peapiiskopi (373) mälestus.

* Kirikuisa ja õigeusu tugisammas peapiiskop Atanasios sündis umbes 297.a Aleksandria linnas kristlaste peres. Tema vaimse kasvatamisega tegeles Aleksandria patriarh Aleksander. Aastal 325 võttis ta diakon Atanasiose kaasa esimesele Üleilmsele Kirikukogule Nikaias, kus Atanasios astus välja Ariuse valeõpetuse hävitava ümberlükkamisega. Pärast patriarhi surma valiti püha Atanasios tema järglaseks ning 28 aasta vanuselt pühitseti piiskopiks ning seati Aleksandria kiriku etteotsa, mida ta juhatas 47 aastat. Õigeusu vastased ajasid Atanasiose mitmel korral Aleksandriast välja, sundides teda varjuma kaugetes, inimtühjades kohtades. Kui imperaator Julianus Usutaganeja kavatses Atanasiose tappa, sai ta ise lahingus surmavalt haavata. Peapiiskop Atanasios uinus 76 aastasena, jättes endast järele hulgaliselt teoloogilisi teoseid, mille eest teda hakati hiljem nimetama *Kiriku isaks ja õpetajaks*.

4.05. Paasa-aja 3. pühapäev, salvitoojate naiste pühapäev: Maria Magdaleena, Susanna, Maria, Saloome, Johanna, Marta ja Maria, aga ka õiglase Joosepi ja Nikodemuse mälestus.

5.05. Jumalaema ikooni „Ammendamatu karikas“ (1378) austamine.

*, „Hukkaviivate himude alguseks ja põhjuseks on kuritarvitamine ...“ Nii rääkis Siinai püha Gregorios (14. saj). Kirg, mis algab märkamatult, halvab lõpuks täielikult inimese tahte. Eriti puudutab see joomakirge. Kõigile on teada alkoholismi tagajärjed, nende hulgas perekonna lagunemine, isiksuse allakäik ning lõpuks igavene surm, sest „joodikud ... ei päri Jumala riiki“ (1Kor 6:10). Kuid Jumala arm on piiritu. Jumal näeb, et paljud, kes kannatavad joomise pahe all, tahavad sellest himust siiralt vabaneda, hukkavast haigusest terveks saada, kuid ei leia ise endas selleks jõudu. Jumal ilmutaski oma kõigepuhtama Ema imettegeva ikooni nimetuse „Ammendamatu karikas“ all, kui Jumala armulise abi, vaimulike andide ning terveksäämise lõppematu allika nende, keda vastupandamatult tõmbab enda poole teine karikas – hävitav, viinaga täidetud karikas.

6.05. Püha õiglase paljukannatanud Iobi (umbes 2000-1500 eKr) mälestus.

7.05. Issanda Risti ilmumine Jeruusalemmas (351).

* Pärast imeperaator Konstantinos Suure surma päris tema trooni poeg Konstantios, kes kaldus varsti jumalateotaja Ariuse hereesiasse. Püha Viiekümnapäeva pühal, 7. mail 351. aastal, hommikul kella kolme paiku ilmus taevasse Jeruusalemma kohale võrdhaarne Issanda Risti kuju, mis säras sõnulkirjeldamatu valgusega. Selle tunnistajaiks sai kogu rahvas, keda tabas suur hirm ning imestus. Risti ilmumine algas püha Kolgata mäe kohal ning ulatus Õlimäele, mis asub Kolgatast 15 staadioni (vanaaegne pikkusühik) kaugusel. Ristikuju mängles kõikides vikerkaarvärvides ning tõmbas endale kõikide inimeste pilgud. Imelisest nähtusest teavitas Jeruusalemma patriarh Kirill imperaator Konstantiost, manitsedes teda õigeusku tagasi pöörduma. Iidse kiriku ajaloolane Sozomenus tunnistab, et selle püha Risti ilmutuse kaudu paljud juudid ja kreeklased tõid Kristus - Jumala ette oma kahetsuse ning võtsid vastu püha ristimise.

8.05. Püha apostli ja evangelisti Johannes Jumalasõnaõpetaja (98-117) mälestus.

9.05. Püha Nikolai imetegija säilmete toomine Bari linna (1087); kannataja Kristoforose (250) mälestus.

Kuressaare ja Kihnu kirikute väike templipüha;

Preester Kristoforos Parts'i nimepäev.

11.05. Paasa-aja 4. pühapäev, halvatu pühapäev; apostlisarnaste Mefodi (885) ja Kirilli (869), slaavlaste valgustajate mälestus.

18.05. Paasa-aja 5. pühapäev, Samaaria naise pühapäev.

21.05. Pühade apostlisarnaste valitsejate Konstantinose (337) ja tema ema Helena (327) mälestus; Jumalaema „Vladimiri“ pühakuju austamine.

25.05. Paasa-aja 6. pühapäev, pimedada pühapäev; Issanda Eelkäija ja Ristija Johannese pea kolmas leidmine (850).

27.05. Sardise püha piiskopmātri Teraponti (III saj) mälestus; õiglase Johannes Venelase (1730), usutunnistaja mälestus.

29.05. Meie Issanda Jeesuse Kristuse Taevaminemine.

* Oma ülestõusmise järel, neljakümne päeva jooksul Issand Jeesus Kristus ilmus mitmel korral oma õpilastele ning apostlitele, õpetades neile Kiriku loomise ning kristliku usu levitamise aluseid. Neljakümnendal päeval, kõneledes viimast korda apostlitega, Ta töötas nendele peatset Püha Vaimu mahatulemist maailma. Pärast, läinud õpilastega Jeruusalemmast välja ning tõusnud Õlimäele, Kristus õnnistas neid ning hakkas tõusma taevasse, „pilv viis Ta nende silme eest ära“ (Ap 1:9). Taevaminemisega lõppes Jumala Poja maapealne teenimine. Võitnud surma ning lunastanud inimkonna, Issand viis oma palges inimloomuse taevasse, Jumal-Isa aujärje ette, teinud sellega inimloomuse jumalusega võrdväärseks ning aujärjekaaslasteks.

Uruste kiriku templipüha; Kuressaare kiriku väike templipüha (teine aujärg).

* * *

Omapooliliselt koostatud palvetest (Püha Ignati Brjantšaninovi õpetustest palve kohta)

„Mine oma kambrisse ja sule uks, ja palu oma Isa, kes on salajas, ja su Isa, kes näeb salajasse, tasub sinule!“ (Mt 6:6)

Ärgu teadku sinu palvest mitte keegi: ei sinu sõber ega sugulane, isegi mitte **edevus**, kes elab sinu südames ja õhutab sind kellelegi välja ütleva või märku andma oma saavutustest palve alal.

Sulge oma kambri uks inimeste ees, kes tulevad tühja lobisemisega, mis rööbib sinult palve; sulge mõistuse ukseid võõraste mõtete eest, mis ilmuvad, et sind palvetamast eemale kiskuda; sulge oma südame ukseid patuste tunnete eest, mis tulevad, et viia sind segadusse ja rüvetavad sind, ning palveta.

Ära pürgi tooma Jumalale paljusõnalisi ja kaunikõlalisi palveid, mille **ise oled loonud**, kui sügavad ja liigutavad need sulle ka ei tunduks: nad on siiski sinu langenud mõistuse looming ning olles rüvetatud ohver, ei ole nad vastu võetavad Jumala vaimsele ohvrilauale. Aga sina, imetledes enda loodud palvete lihvitud väljendust ning tunnistades edevuse ja himuruse peent mõju oma südametunnistuse trööstiks, ja isegi õndsuseks, oled palvest kaugele tõmbunud; just – oled palvest kaugele tõmbunud, samal ajal kui sulle hakkab tunduma, et palvetad ohtralt ning oled juba saavutanud Jumalale meeltemööda olemise teatud taseme ...

Mine parem pühade isade teed, mis on puhastatud kõikvõimalikest kiusatustest, kujutlustest ja vääratustest. Nende koostatud palved on vabad puudustest ning on täiuslikud. Iga sõna on sündinud vāga elu kogemusest ning need on järele proovinud ustavad järgijad paljudest põlvkondadest.

+ Aleksander, Pärnu ja Saare piiskop

Kavandatud jumalateenistused kirikutes:

Pärnumaal :

Ülempreester Ardalioni (Keskküla) juhendamisel:

Pärnu Issandamuutmise katedraalkirikus

toimuvad jumalateenistused (JT) igal nādalavahetusel:

laupäeval kell 18.00 – koguõine teenistus (KÕ); pühapäeval kell 10.00 – liturgia. **Samuti:**

29.05. Issanda Taevaminemise püha:

28.05. kl 18.00 – KÕ; 29.05. kl 10.00 – liturgia

25.05. kl 12.00 – koguduse täiskogu

Häädemeeste Issandamuutmise kirik:

4.05. kl 15.00 – õhtuteenistus

17.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

29.05. kl 15.00 – õhtuteenistus

Laiksaare Ristija Johannese kirik:

18.05. kl 16.00 – palveteenistus, **koguduse täiskogu**

Tahkuranna Jumalasünnitaja Uinumise kirik:

25.05. kl 16.00 – palveteenistus, **koguduse täiskogu**

Treimani ülemapostlite Peetruse ja Pauluse kirik:

24.05. kl 11.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Preester Enose (Heinsoo) juhendamisel:

Sindi Jumalailmumise kirik:

11.05. kl 10.00 – liturgia

18.05. kl 10.00 – liturgia

25.05. kl 10.00 – **koguduse täiskogu**

Preester Kristoforose (Parts) juhendamisel:

Jõõpre suurmärter Georgiose kirik:

17.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Uruste Issanda Taevaminemise kirik:

1.06. kl 10.00 – liturgia. **Templipüha. Teenib piiskop Aleksander**

Preester Agatoni (Paalberg) juhendamisel:

Pootsi-Kõpu püha Kolmainu kirik:

17.05. kl 10.00 – liturgia

Seli-Tõstamaa püha Vassilius Suure kirik:

25.05. kl 11.00 – liturgia

Ülempreester Viktori (Ivask) juhendamisel:

Kihnu saarel püha Nikolai Imetegija kirik:

18.05. kl 10.00 – liturgia. **Teenib piiskop Aleksander**

Saaremaal:

Ülempreester Andrease (Põld) juhendamisel:

Kuressaare püha Nikolai Imetegija kirikus

toimuvad jumalateenistused (JT) igal nädalavahetusel:

laupäeval kell 17.00 – koguõine teenistus (KÖ); pühapäeval kell 10.00 – liturgia.

Samuti:

29.05. Issanda Taevaminemise püha:

28.05. kl 17.00 – KÖ; 29.05. kl 10.00 – liturgia

Maikuus – koguduse täiskogu

Muhu-Rinsi Kaasani Jumalaema ikooni kirik:

3.05. kl 10.00 – liturgia

Ööriku püha Kolmainu kirik:

10.05. kl 10.00 – liturgia. **koguduse täiskogu**

Muhu-Hellamaa pühade ap. Peetruse ja Pauluse kirik:

17.05. kl 10.00 – liturgia. **koguduse täiskogu**

Levala püha Aleksander Nevski kirik:

24.05. kl 10.00 – liturgia. **koguduse täiskogu**

17.05. kl 12.00 – Muhu hooldekodu

13.05. kl 12.00 – Kuressaare hooldekodu

20.05. kl 15.00 – Sõmera hooldekodu

Preester Toivo (Treima) juhendamisel:

Tornimäe Neitsi Maria Kaitsmise kogudus:

4.05. kl 10.00 – liturgia

18.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Reomäe apostel Andrease kirik:

3.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Piila peaingel Miikaeli kirik:

10.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Laimjala Püha Vassilios Suure kirik:

11.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Pärsamaa püha Innokenti kirik:

17.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Mustjala prohvet Eelija kirik:

24.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Leisi püha apostlisarnase Olga kirik:

25.05. kl 10.00 – liturgia, **koguduse täiskogu**

Püha Eelkäija Skiitas Reomäel toimuvad igapäevased kloostriteenistused. **Liturgia** toimub:

Laup. 3.05 kl 10.00 Pühade märtrite Timoteuse ja Maura mälestus

Neljap. 8.05 kl 7.30 Püha apostli ja evangelisti Johannes Jumalasõnaõpetaja mälestus

Kolmap. 14.05 kl 7.30 Viiekümne päeva keskpüha

Teisip. 27.05 kl 22.30 Paasapüha lõpetus

*

Tähelepanu! EAÕK Püha Sinodi korraldusega 26. juunist 2011, mis põhineb EAÕK sama aasta Täiskogu otsusel, on alates 2012. aastast EAÕK kirikukalender viidud kooskõlla suurema osa maailma Õigeusu kirikute liturgilise kalendriga. See tähendab, et Ülestõusmispühade aeg (Suur Paast, Ülestõusmispühad, Viiekümnepäeva periood ja Kolmainu püha) peetakse Juliuse kalendri, nn vana kalendri järgi. Ülejäänud jumalateenistuste aastaringi (sh Kristuse Sündimist, Issandamuutmist, Jumalaema Uinumist jne) tähistatakse Gregoriuse, nn uue kalendri järgi.

*

ÕIGEUSU KATEHHEES

(lühendatult)

Järgneb, algus lehes nr 2

387. Selle Seaduse **kümme** kõige tähtsamat ja üleüldisemat käsku, mis olid kirjutatud *kahele* kivitahvlile ehk käsulauale, on järgmised:

1. Mina olen Issand, sinu Jumal; sul ei tohi olla muid jumalaid Minu palge kõrval.
2. Sa ei tohi enesele teha kuju ega mingisugust pilti sellest, mis on ülal taevas, ega sellest, mis on all maa peal, ega sellest, mis on maa all vees; sa ei tohi neid kummardada ega teenida.
3. Sa ei tohi Issanda, oma Jumala nime asjata suhu võtta.
4. Pea meeles, et sa pead hingamispäeva pühitsema; kuus päeva tee tööd ja toimetada kõiki oma talitusi, aga seitsmes päev on Issanda, sinu Jumala hingamispäev.
5. Sa pead oma isa ja ema austama, et su elupäevi pikendataks sellel maal, mille Issand, su Jumal, sulle annab.
6. Sa ei tohi tappa.
7. Sa ei tohi abielu rikkuda.
8. Sa ei tohi varastada.

9. Sa ei tohi tunnistada oma ligimese vastu valetunnistajana.

10. Sa ei tohi himustada oma ligimese koda; sa ei tohi himustada oma ligimese naist, sulast ega ümmardajat, härga ega eeslit ega midagi, mis su ligimese päralt on (2Ms 20: 1-17).

388. Need käsud anti iisraeli rahvale, kuid ka meie peame toimima nende järgi, sest olemuselt on tegu sama Seadusega, mis apostel Pauluse sõnade kohaselt on kirjutatud kõikide inimeste südamesse, selleks et nad saaksid elada tema järgi.

Käskude jaotamisest kahele käsulauale

389. Kümme käsku oli jaotatud *kahele käsulauale*. See tähendab, et nad sisaldavad endas *kahte liiki armastust*, st armastust Jumala vastu ja armastust ligimese vastu, ning seepärast on ette nähtud kahte liiki kohustused.

390. Sellest rääkis Issand Jeesus Kristus. Küsimusele: „Õpetaja, missugune käsk on suurem käsuõpetuses?“, vastas Ta: „Armasta Issandat, oma Jumalat, kogu oma südamega ja kogu oma hingega ja kogu oma mõistusega! See ongi suurim ja esimene käsk. Teine on selle sarnane: Armasta oma ligimest nagu iseennast! Neis kahes käsus on koos kogu Seadus ja Prohvetid” (Mt 22:36-40).

391. Kõik inimesed on meie ligimesed. Sellepärast et kõik me oleme Ainu Jumala loodud ning põlvneme ühest inimesest. Kuid **vennad usu poolest** on meile eriti lähedased, sest oleme kõik Ainsa Taevase Isa lapsed usu kaudu Issandasse Jeesusesse Kristusesse.

392. Pole olemas käsku armastusest *iseenese vastu*, sellepärast et ilma käsutagi, loomuomaselt „pole keegi ju kunagi vihanud iseenese ihu, vastupidi, ta toidab ja hellitab seda“ (Ef 5:29).

393. Armastuses Jumala, ligimese ja iseenese vastu peab kehtima alljärgnev kord. Iseennast peab armastama üksnes Jumala jaoks ja osaliselt ka ligimeste jaoks, ligimesi tuleb armastada Jumala jaoks, aga Jumalat peab armastama Tema Enese jaoks ning üle kõige. Armastus iseenese vastu tuleb tuua ohvriks ligimesearmastusele, kuid armastuse enese ja ligimeste vastu tuleb ohverdada armastusele Jumala vastu. „Ei ole olemas suuremat armastust kui see, et keegi annab elu oma sõprade eest“ (Jh 15:13). „Kes isa või ema armastab enam kui Mind, see ei ole Mind väärt, ja kes poega või tütart armastab enam kui Mind, see ei ole Mind väärt“ (Mt 10:37).

394. Kuigi kogu Seadus sisaldub kahes käsus, on need sellest hoolimata jaotatud kümneks osaks, et selgemalt esile tuua meie kohustused Jumala ja ligimese ees.

395. Kohustused suhtumises Jumalasse on esitatud neljas esimeses käsus. Need on järgmised: esimeses käsus nähakse ette *õppida tundma* Tõelist Jumalat ning Teda *õigesti austama* (on mõeldud – sõna ja teoga); teises – hoiduda Jumala *valest* austamisest; kolmandas – jumalaaustuses mitte eksida isegi *sõnaga*; neljandas – Jumalat austavates tegudes ning nendega seotud aja jagamises järgida õiget korda.

396. Kohustusi ligimese suhtes käsitletakse kuues järgmises käsus. Need on järgmised: viiendas käsus kohustatakse armastada ja *austada* ligimesi, alustades isast ja emast; kuuendas käsus keelatakse kahjustada ligimeste *elu*; seitsmendas – mitte kahjustada nende kõlbelist *puhtust*; kaheksandas – mitte kahjustada nende *vara*; üheksandas – mitte teha neile kurja *sõnaga*; kümnendas – isegi *mitte soovida* neile kahju tekitada.

397. Mis puudutab *kohustusi iseenda suhtes*, siis need sisalduvad käskudes ligimeste vastu, sellepärast et ligimest tuleb armastada nii nagu iseennast.

Esimesest käsust

398. Sõnadega *Mina olen Issand, sinu Jumal* – Jumal justkui osutab Iseendale ning järelikult käsib Issandat Jumalat *tundma õppida*. Sellest käsust võib tuletada järgmised kohustused: 1. Peab *õppima tundma Jumalat* – see on tähtsaim kõigist teadmistest. 2. On vaja kirikus hoolega kuulata *õpetusi* Jumalast ja Tema tegudest ning kodus *vaga meelega* vestelda nendel teemadel. 3. On vaja lugeda või kuulata raamatute lugemist, mis õpetavad tundma Jumalat – esiteks **Pühakirja**, teiseks Kiriku **pühade isade kirjutisi**.

399. Sõnadega *sul ei tohi olla muid jumalaid* Minu palge kõrval kästakse pöörduda Ainsa Tõelise Jumala poole ning ühineda Temaga, või teisiti öeldes – aukartlikult teenida Teda. **Sisemine aukartus Jumala ees** kätkeb endas järgmisi kohustusi: 1. *Uskuda Jumalasse*. 2. *Elada Jumala palge ees*, st Jumalat meeles pidada ning olla kõiges tähelepanelik, sellepärast et Tema ei näe üksnes tegusid, vaid ka mõtteid. 3. *Karta Jumalat* ehk tunda Tema ees aukartust, st pidada Taevase Isa viha suurimaks kõigist õnnetustest ning sellepärast püüda seda mitte põhjustada. 4. *Loota Jumalale*. 5. *Armastada Jumalat*. 6. *Kuuletuda Jumalale*, st olema pidevalt valmis tegema seda, mida Ta käsib, ning mitte pahandama, kui Ta ei toimetaks meiega nii, nagu meie oleksime soovinud. 7. *Kummardada Jumalat* kui Kõrgeimat Olevust. 8. *Austada Jumalat* kui Kõigetäiuslikumat. 9. *Tänada Jumalat* kui Loojat, Ettehoollitsejat ning Päästjat. 10. *Kutsuda appi* Jumalat kui Ülihead ja Kõikvõimsat Abimeest igas heas algatuses.

Väline aukartus Jumala ees kätkeb endas järgmisi kohustusi: 1. *Tunnistada Jumalat*, st tunnistada, et Ta on meie Jumal, ning mitte Temast lahti öelda, kuigi selle nimel peaks kannatama ja surema. 2. *Osaleda ühistel jumalateenistustel*, mille on seadnud Jumal on ning Õigeusu Kirik korda pannud.

400. Et paremini mõista ja täpsemalt järgida esimest käsku, peab tundma patte, mida tema vastu tehakse: 1. *Jumalatus*, kui inimesed, soovides pääseda Jumala kohtu hirmust, „ütlevad oma südames: Jumalat ei ole!” (Ps 53:2). 2. *Jumalate paljusus*, kui Ainu, Tõelise Jumala asemel tunnistatakse paljusid jumalusi. 3. *Uskmatus*, kui tunnistatakse, et Jumal on olemas, aga ei usuta Tema Ettenägelikkusesse ega Ilmutuste olemasolusse. 4. *Hereesia*, kui inimesed usuõpetusele lisavad seisukohti, mis on vastuolus Jumaliku tõega. 5. *Lõhenemine*, st omavoliline kõrvalekaldumine ühtsusest aukartuses Jumala ees ning Katoolsest Õigeusu Kirikust. 6. *Jumalast taganemine*, kui inimlikust hirmu või maise kasu pärast öeldakse lahti tõelisest usust. 7. *Meeleheide*, kui üldse ei loodeta saada Jumalalt armu ega pääsemist. 8. *Maagia*, kui loobutakse uskumast Jumala kõikväälisusse ning hakatakse uskuma salapärasest ja suurelt osalt kurjadesse jõududesse ning püütakse neid ära kasutada. 9. *Ebausk*, kui usutakse mingitesse tavalistesse asjadesse, nagu oleks neil Jumalik jõud ning Jumala asemel loodetakse nende peale või kardetakse neid. 10. *Laiskus* õpetuses aukartusest Jumala ees ning palve ja ühise jumalateenimise suhtes. 11. *Loodu armastamine enam kui Loojat*. 12. *Inimestele meele järele olemine*, kui tahetakse inimestele meeldida sedavõrd, et unustatakse olla Jumala meele järele. 13. *Inimesele lootmine*, kui loodetakse oma või teiste inimeste jõule ja võimetele, mitte Jumala armulikkusele.

(jätkub järgmises numbris...)

Pantokratori fond

Piiskopkonna arendamiseks ja vaimulike toetamiseks on avatud pangakonto (uuendatud) **SEB EE961010220202116229**. Konto omanik: **Eesti Apostlik-Õigeusu Kirik**. Konto nimetus: **Pantokraator**. Selgitus: **Annetus**.